

Juryrapport

KHMW Jan Brouwer Scriptieprijs 2026 – Filosofie

Kim Hospers, MA, Universiteit Utrecht

Blind Justice: Emotions, Empathy, Algorithms, and High-Stakes Decision-Making in Policy Execution

Algoritmes zijn niet meer weg te denken uit ons leven. Zichtbaar en nog vaker onzichtbaar spelen ze een cruciale rol en beïnvloeden ze onze keuzes. Ze zijn natuurlijk constitutief voor hedendaagse sociale media, maar ook in de medische wereld, de wetenschap, het overheidswezen, de journalistiek: overal zijn ze aanwezig. We weten inmiddels echter ook dat ze een zeer kwalijke rol kunnen spelen. Algoritmische tools kunnen processen vergemakkelijken en efficiënter maken, maar ze kunnen net zo goed leiden tot manipulatie, discriminatie en exclusie. Zeker in contexten waarin beleid moet worden gemaakt, leidt dat tot de prangende vraag hoe we algoritmische tools verantwoord kunnen gebruiken.

Ziedaar de scriptie van Kim Hospers: *Blind Justice: Emotions, Empathy, Algorithms, and High-Stakes Decision-Making in Policy Execution*. In dit werk verkent Hospers de morele kwestie of algoritmische tools belangrijke menselijke beslissingen in beleid dienen te ondersteunen of dat het beter is als mensen zonder deze tools zulke beslissingen nemen. Hospers bepleit een zeer beperkt gebruik omdat algoritmes geen emoties kennen en dus ook niet de emoties, inclusief context-gevoelige empathie, die cruciaal zijn voor het nemen van dergelijke beslissingen. Wel ziet Hospers ruimte voor de toepassing op puur feitelijke kwesties.

De jury is bijzonder onder de indruk van Hospers werk. De scriptie is bondig en to-the-point geschreven, alsook helder gestructureerd. Niets is overbodig. Hij maakt een helder onderscheid tussen autonoom en ondersteunend gebruik van algoritmische tools en voegt daarmee een nuance toe die in het publieke debat vaak ontbreekt. De grote problemen met AI-tools, zoals het versterken van bias (vooroordelen) en het gebrek aan transparantie, worden helder benoemd. Daarnaast is de scriptie stevig ingebed in de literatuur, in het bijzonder die van de filosofie van emoties. Bovendien merkt Hospers niet alleen op, maar reflecteert hij ook systematisch op het feit dat menselijke emoties bijzonder misleidend kunnen zijn. Al met al een puike prestatie en een broodnodige bijdrage aan het actuele publieke en wetenschappelijke debat.

Natuurlijk roept de scriptie ook vragen op. Zo kan iemand tegenwerpen dat normatieve en meer in het algemeen van emotie afhankelijke kwesties enerzijds en feitelijke kwesties anderzijds zich vaak niet zo netjes van elkaar laten scheiden. Iemand die Kim Hospers kent en weet dat hij in de beeldende kunst werkzaam is (overigens ook hier aan de overzijde, in het Teylers Museum), zal misschien ook nog andere vragen hebben. Bijvoorbeeld: wat is de rol van algoritmes bij het maken of evalueren van kunst? Gaat daar dezelfde redenering op? De jury twijfelt er niet aan dat Hospers over dit soort vragen goed nagedacht heeft en een of meerdere antwoorden gereed heeft. Bovendien is het punt van een scriptie natuurlijk om het debat verder te brengen, niet om een kwestie definitief af te handelen. In die zin laat het betoog van Hospers zich ook lezen als een open uitnodiging aan eenieder van ons om hierover mee te denken en zelf geïnformeerde keuzes te maken, want wij allen hebben met het mogelijke gebruik van algoritmische tools te maken.

De jury feliciteert Hospers van harte met zijn inzicht gevende schrijven en hoopt van harte dat hij in de toekomst zijn werk op dit terrein en in aanpalende domeinen met dezelfde verve en luciditeit zal voortzetten.

Prof. jhr. dr. L. (Wiep) van Bunge, hoogleraar geschiedenis van de wijsbegeerte, i.h.b. in Nederland Erasmus Universiteit Rotterdam

Prof. dr. L.W. (Lodi) Nauta, hoogleraar geschiedenis van de filosofie Rijksuniversiteit Groningen, vicepresident en algemeen secretaris KNAW, oud-decaan Faculteit Wijsbegeerte Rijksuniversiteit Groningen

Prof. dr. H.D. (Rik) Peels, hoogleraar analytische en interdisciplinaire godsdienstfilosofie University Research Chair (URC) Vrije Universiteit Amsterdam

De jury vergaderde op 5 december 2025 online onder leiding van KHMW-maatschappelijk lid jhr. drs. D.R. (René) Hooft Graafland. Tevens was ter vergadering aanwezig prof. dr. W.B. (Wim) Drees, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW.